

Між ознаками формальної та неформальної організації може бути проведена паралель. Кожен позитивний прояв неформальної організації можна порівняти з еквівалентним атрибутом формальної організації або навпаки.

Отже, специфіка облікового, контрольного й аналітичного процесів потребує жорсткої їх регламентації, що має бути відображено в регламентаційних документах. Слід зазначити, що не всі регламентаційні документи розглядаються як повноправні складові — йдеться насамперед про положення про відділи і посадові інструкції, — інші (стандарти, графіки) відносять до допоміжних матеріалів.

Література

1. Буйнов В.А. Бухгалтерський облік / В.А. Буйнов. [Електронний ресурс]. – режим доступу: http://lubbook.net/book_325_glava_14_14_Organizacija_ko.html
2. Організація обліку: навч. посіб. / Л. Б. Гнатишин, О. С. Прокопишин. - Львів: "Магнолія 2006", 2014.-432 с.
3. Сопко В., Завгородній В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: Підручник. — К.: КНЕУ, 2000. — 260 с.

Глущенко Я. І.

кандидат економічних наук, доцент

Зробок О. О.

здобувач вищої освіти факультету менеджменту та маркетингу

КПІ імені Ігоря Сікорського

м. Київ, Україна

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Вимірювання міжнародної конкурентоспроможності є невід'ємним складником процесу формування та утримання конкурентних переваг підприємств. Науковці в дослідженнях зазначеної проблематики використовують методи, поділяючи їх на якісні (неформалізовані) і кількісні (формалізовані) [15; 10, с. 40; 11, с. 14].

Найпростішими для практичної реалізації є якісні методи. Серед них, в першу чергу, слід виділити матричні методи. Для полегшення сприйняття результатів оцінки також використовують графічні методи, які передбачають побудову радіальних діаграм. На осях з радіальними оціночними шкалами відкладаються значення показників-факторів конкурентоспроможності, як підприємства, так і його конкурентів [3, с. 103-104; 9]. На основі спроектованих на радіальній діаграмі факторів конкурентоспроможності обчислюється значення інтегрального показника, як площа побудованої геометричної фігури

[14]. Проте, отриманий показник конкурентоспроможності не враховує різну вагомість окремих факторів.

Якщо фактори конкурентоспроможності не можна виміряти фінансово-економічними показниками, використовують евристичні методи. Вони характеризуються високим ступенем суб'єктивізму та передбачають проведення експертних оцінок [2, с. 245]. В той же час, евристичні методи мають широке застосування при оцінці невизначеності середовища функціонування підприємства.

Окрім якісних методів, досить часто використовуються розрахункові методи оцінки міжнародної конкурентоспроможності.

Так, індексні методи пов'язані із нормуванням кількісних оцінок факторів конкурентоспроможності підприємства до значень відповідних показників найуспішнішого конкурента [1, с. 98; 7, с. 11]. Різновидом індексних є методи, засновані на теорії порівняльних переваг. Для оцінки конкурентоспроможності підприємства за цим методом аналізуються не лише витрати виробництва, але й обсяг і норма прибутку, обсяг продажів та частка ринку.

Серед індексних слід також відзначити метод ефективної конкуренції [8, с. 65-66; 10, с. 44-46; 18, с. 59]. В його основі лежить оцінка чотирьох групових показників конкурентоспроможності, що характеризують ефективність виробничої діяльності, фінансовий стан підприємства, ефективність управління збутом і просування товарів, конкурентоспроможність товару (якість та ціна товару) [5].

Також до індексних відносяться інтегральні методи оцінки конкурентоспроможності, відповідно до яких інтегральний показник конкурентоспроможності підприємства містить ряд критеріїв конкурентоспроможності. Найчастіше це - коефіцієнти аналізу виробничої діяльності, фінансового стану, ефективності інвестицій тощо [17].

Другою групою розрахункових методів є аналітичні. Вони базуються на здійсненні розрахунково-аналітичних операцій з вхідними даними. При цьому залежно від конкретної методики аналізу в цих методах можуть передбачатися, як прості арифметичні операції, так і досить складні розрахунки. До них відносять методи рейтингових оцінок, рангів, балів, різниць, диференційних рівнянь та ін. Їх ключова відмінність від індексних методів полягає у переведенні нормованих (або стандартизованих) величин у рейтингові шкали, бали, ранги. Інтегральний показник може враховувати вагомість окремих факторів конкурентоспроможності.

В окрему групу розрахункових методів слід виділити методи багатовимірної аналізу. Їх використання передбачає проведення структурного аналізу складних систем, які описуються багатьма чинниками, а також виявлення закономірностей їх взаємодії на основі класифікацій. Саме ці методи визначено як такі, що найбільш пристосовані до вимірювання латентних показників [13; 10, с. 54-57].

Серед методів багатомірної аналізу прийнято виділяти таксономічні методи. Їх використання передбачає проведення структурного аналізу

складних систем, які описуються багатьма чинниками [13; 10, с. 54-57]. Використання таксономічних методів для оцінювання рівня конкурентоспроможності дає можливість кількісно оцінити відставання від еталону, якому відповідають найкращі значення кожного із факторних показників;

До методів багатомірного аналізу також відносять метод головних компонент. Він застосовується для зменшення кількості та розмірності факторів шляхом виявлення головних компонент, що описують дисперсію та кореляцію факторів конкурентоспроможності [15, с. 64-68; 9, с. 219-222].

Серед методів багатомірного аналізу слід відзначити методи багатовимірного шкалювання [10, с. 58-61] та кластерного аналізу [4; 19, с. 303]. Вони передбачають групування однорідних об'єктів за сукупністю ознак (факторів конкурентоспроможності). Оцінка конкурентоспроможності за методом багатовимірного шкалювання здійснюється шляхом інтерпретації графіка конфігурації [6, с. 12]. Цей метод може використовуватись як окремо, так і з методом кластерного аналізу [12]. Застосування обох методів одночасно є обґрунтованим у разі класифікації значної кількості об'єктів, за умов наявності даних про значення їх показників (факторів конкурентоспроможності).

Враховуючи переваги і недоліки існуючих методів оцінки для визначення міжнародної конкурентоспроможності підприємств в умовах невизначеності вважаємо за доцільне для оцінки факторів впливу та їх вагомості використовувати експертний метод, для розрахунку узагальнюючого показника - інтегральний метод.

Література

1. Азоев Г. Л. Конкуренция: анализ, стратегия и практика. Москва : Центр экономики и маркетинга, 1998. 287 с.
2. Ансофф И. Стратегическое управление. Москва : Экономика, 1989. 519с.
3. Горшкова Т. Ю. Методи розрахунку конкурентоспроможності підприємства. Вісник Дніпропетровського університету. Сер. Економіка. 2012. № 6 (1). С. 101-106.
4. Гуторова І. В. Теоретико-методичні засади аналізу та оцінки конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств. Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки. 2011. Вип. 112. URL: http://www.khntusg.com.ua/files/sbornik/vestnik_112/31.pdf
5. Должанський І. З., Загорна Т. О. Конкурентоспроможність підприємства: навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2006. 384 с.
6. Єргієва Л. В. Фактори та резерви підвищення конкурентоспроможності промислових підприємств : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : 08.00.04. Одеса, 2012. 19 с.
7. Желєзняк А. М. Підвищення конкурентоспроможності молокопереробних підприємств : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : 08.00.04. Львів, 2007. 20 с.

8. Збарський В. К., Місевич М. А. Конкурентоспроможність високотоварних сільськогосподарських підприємств. Київ : ННЦІАЕ, 2009. 310с.
9. Кендюхов А. В., Толкачев Д. О. Использование метода главных компонент для оценки конкурентоспособности машиностроительных предприятий. Маркетинг і менеджмент інновацій. 2013. № 4. С. 219-227.
10. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення / за заг. ред. О.Г. Янкового. Одеса : Атлант, 2013. 470 с.
11. Конкурентоспроможність економіки України: стан і перспективи підвищення / за ред. І.В. Крючкової. Київ : Основа, 2007. 488 с.
12. Костенко С. А. Технология применения многомерного шкалирования и кластерного анализа. Фундаментальные исследования. 2012. № 11. С. 927-930.
13. Лазарфельд П. Латентно-структурный анализ и теория тестов. Математические методы в социальных науках. Москва : Прогресс, 1973. С. 42-53.
14. Петешова Т. А. Методичні підходи до оцінки рівня конкурентних переваг і конкурентоспроможності підприємства. Економіка: проблеми теорії та практики. ДНУ. 2010. Вип. 261, т. IV. С. 908-918.
15. Плюта В. Сравнительный многомерный анализ в экономических исследованиях: методы таксономии и факторного анализа. Москва : Статистика, 1980. 151 с.
16. Рибницький Д.О., Городня Т.А. Сучасні підходи до оцінювання конкурентоспроможності підприємств. Науковий вісник НЛТУ України. 2010. Вип. 20. С. 227-230.
17. Фасхиев Х.А., Попова Е.В. Как измерить конкурентоспособность предприятия. Маркетинг в России и за рубежом. 2003. № 4. С.53-68.
18. Хамініч С. Методика інтегральної оцінки рівня конкурентоспроможності промислового підприємства. Економіст. 2006. № 10 (240). С. 59-61.
19. Чернишова О.Б. Процедура кількісної оцінки конкурентоспроможності промислових підприємств. Вісник соціально-економічних досліджень. 2009. №37. С. 299-305.

Загреба М. М.

кандидат економічних наук, доцент

Михалевська Ю. Г., здобувач вищої освіти

Центральноукраїнський національний технічний університет

м. Кропивницький, Україна

МОДЕЛЮВАННЯ ЕПІДЕМІЙ

Пандемія COVID-19 - це перша сучасна пандемія, яка визначить цю епоху, як Друга Світова Війна була визначальним моментом покоління батьків [1]. Вона призвела до закриття підприємств у країнах з високим відсотком хворих, різкого зростання попиту на продукти щоденного використання, спекуляцій на ринку конкретних товарів: противірусних препаратів, санітарних масок, засобів для дезінфекції.